

Κριτική για την παράσταση "Αναφορά για μια Ακαδημία"

Μαρία Μαρή

9/12/2021

Η Ομάδα Σημείο Μηδέν συνεχίζει την ερευνητική της εργασία πάνω στο έργο του Φραντς Κάφκα με το διήγημα "Αναφορά για μια Ακαδημία" που θα παρουσιάζεται από τις 19 Νοεμβρίου, κάθε Παρασκευή και Σάββατο στις 21.00 και κάθε Κυριακή στις 20.00 στο Θέατρο Άττις-Νέος Χώρος.

Στον σκηνικό χώρο μαύρες φιγούρες με διαφορετικές εκφράσεις, θεατές στην πορεία της «εξέλιξης» του ανθρώπου, του τραυματισμού του, της αιχμαλωσίας του, του συμβιβασμού του για να επιβιώσει. Η σκηνική εγκατάσταση είναι του Σπύρου Μπέτση. Παρατηρητές του εξευτελισμού του, της επίπονης μάχης του μέχρι το τέλος της παράστασης, είτε αυτή είναι μια θεατρική παράσταση, είτε η παράσταση της ίδιας της ζωής. Περνά από όλες τις δοκιμασίες μέχρι να εξανθρωπιστεί.

Ο κεντρικός ήρωας του διηγήματος του Φραντς Κάφκα «Αναφορά για μια Ακαδημία» είναι ο πίθηκος Ροτπέτερ (Rotpeter). Έμμεση, αλλά σαφή τελικά αναφορά στον ίδιο τον άνθρωπο.

Ο Rotpeter πυροβολήθηκε από μια ομάδα κυνηγών της εταιρείας Χάγκενμπεκ μέσα σε μια ζούγκλα της Χρυσής Ακτής, καθώς πήγαινε με την αγέλη του να πιούν νερό. Αυτό και μόνο, η ενέδρα ενός ανέντιμου συστήματος, που πλέκεται γύρω του, ζητώντας από αυτόν να υπερβεί τη φύση του, είναι μια πλεκτάνη ενός καπιταλιστικού συστήματος που ικανοποιείται και διασκεδάζει με θεάματα με άγρια ζώα, που είτε τα θέλει αιχμάλωτα στο κλουβί είτε γελοίους διασκεδαστές σε τσίρκο. Δυστυχώς αυτό έχει προεκτάσεις και στην ανθρώπινη πραγματικότητα, μιας και η συμπεριφορά αναπαράγεται από τον ισχυρότερο στον αδύναμο.

Όλοι οι ηθοποιοί εμφανίζονται στη σκηνή με χαμόγελο, όπως ξεκινά πάντα μια παράσταση, όπως αρχίζει η ζωή.

Ο εξανθρωπισμένος πίθηκος έχει κληθεί για να δώσει μιαν ανάμνηση της άγριας ζωής του ως πίθηκος. Θυμάται ότι δέχτηκε δύο σφαίρες με αποτέλεσμα να ευνουχιστεί. Κατόπιν, τον αιχμαλώτισαν, τον μετέφεραν στο πλοίο τους και τον έκλεισαν σε ένα κλουβί. Εκεί τον βασάνισαν και

τον διέταξαν να μην ακουμπά στα κάγκελα, όπου εκείνος ακουμπούσε, προσπαθώντας μάταια να διαφύγει. Μέσα στο κλουβί τρελαίνεται, φωνάζει, πέφτει κάτω.

Μέσα από το κλουβί παρατηρούσε, τους ανθρώπους της εταιρείας Χάγκενμπεκ, αυτούς τους σκλάβους με το ανθρώπινο πρόσωπο, αυτά τα εξαθλιωμένα ανδρείκελα, που ξεσπούσαν πάνω του τα παθήματά τους, τα απωθημένα τους, καθώς ένιωσαν πιο δυνατοί, χαλίφηδες στη θέση του χαλίφη, αυτή η γνωστή κυλιόμενη σχέση μεταξύ εξουσιαζόμενου και εξουσιαστή που παρατηρούμε στις «Δούλες» του Ζενέ. Ξεθύμαιναν έτσι την καταπίεση και τον εξευτελισμό που οι ίδιοι είχαν δεχτεί και αυτό λειτουργούσε για εκείνους σαν αυτοθεραπεία.

« Η δικιά σας πιθηκίσια υπόσταση αποκλείεται να απέχει περισσότερο απ' ό,τι η δική μου από τη δική σας ανθρώπινη». Αυτό και μόνο τα λέει όλα!

Όταν το καράβι έφτασε στο Αμβούργο ο Rotpeter προικισμένος με ιδιαίτερες μιμητικές ικανότητες μπορούσε να διαλέξει ανάμεσα στο ζωολογικό κήπο και το βαριετέ (μουσικό θέατρο). Εκείνος διάλεξε το βαριετέ. Αντικαθιστά τον προκάτοχό του, που είχε πεθάνει. Το μόνο που τον διαχωρίζει από τον προηγούμενο είναι ένας κόκκινος λεκές στο μάγουλο. Ουδείς αναντικατάστατος. Άλλος ένας άγριος πίθηκος για τη θέση του προηγούμενου.

Ένας ήχος τον κάνει να ανακαλέσει τον ασεβή πυροβολισμό του ανθρώπου. Κατεβάζει το παντελόνι του για να δείξει τον πυροβολισμό στο επίμαχο σημείο, πυροβολισμός που του αφαιρεί τη φύση του. Ολοκλήρωσε την εκπαίδευσή του στην ανθρώπινη συμπεριφορά και πλέον παρουσιάζει ως περφόρμανς την ίδια τη διαδικασία του βίαιου εξανθρωπισμού του. Η εκπαίδευση σκληρή, ένα άλλο είδος βασανιστηρίου. Ο εκπαιδευτής του τρώει και μετά τρίβει χαμηλά την κοιλιά του, ενοχλώντας το άμοιρο ζώο, που μόνο αν μάθει γρήγορα και εκπαιδευτεί θα κερδίσει την ελευθερία του. Πώς είναι δυνατό να φερθεί ο άνθρωπος στη φύση άρα και στον εαυτό του με αυτόν τον τρόπο;

Όλοι οι ηθοποιοί Έλλη Ιγγλίζ, Έβελυν Ασουάντ, Ρόζυ Μονάκη, Άννα Μαρκά – Μπονισέλ, Μπάμπης Αλεφάντης, Γιάννης Γιαραμαζίδης, Ντίνος Παπαγεωργίου περνούν από τη θέση του Rotpeter, με εκπληκτικές

ερμηνείες, με τους κατάλληλους ήχους, το βλέμμα και την κίνηση εκφέροντας την υπέροχη μετάφραση της Ιωάννας Μεϊτάνη. Όλα συντονισμένα με τον γνωστό πια τρόπο από τον Σάββα Στρούμπο. Οδηγεί τους ηθοποιούς του σε έναν μαγευτικό διονυσιασμό που συνεπαίρνει τους θεατές και τους προβληματίζει εκ των έσω.

Πάνω στη σκηνή αποκαλύπτεται, απογυμνώνεται, με όρους μουσικού θεάτρου. Δημιουργεί το βαριετέ του τραύματος. Μεταδίδει τη γνώση αυτού του βιώματος της σύλληψης και του εξανθρωπισμού του και επιμένει να το ζει ξανά και ξανά, να θυμάται ξανά και ξανά. Γίνεται προσομοίωση πιθήκου και ανθρώπου, μια πιθηκίσια τρέλα που δέχεται εκπαίδευση. Ο Rotpeter, ένα ζωανθρώπινο ανδρόγυνο, διαχρονικό ον στη σκηνή του θεάτρου και της ζωής χορεύει και τραγουδά αφηγούμενο το τραύμα του. Σαρκάζει τους πάντες και τα πάντα, αυτοσαρκάζεται, καταδεικνύει τη βία που υπέστη.

Μια παράσταση με απλά φαινομενικά υλικά, βαθειά σκέψη και έντονη δημιουργική εργασία, που συναρπάζει.